

עיוני הפקודה

שיעורו השבועי של מורנו המשגיח שליט"א

גליון מס': 37
ט"ו שבט ה'תשפ"ד
פרשת: בשלח

זמני השבת (אופק ת"א):		
כניסה:	יציאה:	ר"ת:
16:49	17:41	18:15

י"ל ע"י ישיבת קיבוץ "נר ישראל"

ואין הכוונה להתיר מפני פיקוח נפש, כיון שכבר מת ולא חשיב פיקוח נפש. אלא כוונתו שהיה ברור לו שיחיה, ממילא לא נטמא למת (וכך הוכיח בט"ו בפרדס יוסף כאן) ומעתה י"ל, כיון שמשנה כתב שם המפורש וידע שתכנס רוח חיים בעצמות, לא חשיב נטמא למת". אלא שיש לדייק לשון הראשונים אם נכנס רוח חיים בעצמות או בעור של גדי (עיין אוצר פלאות הערה ב).

ז. עוד י"ל שהיה **מת מצווה ושירי לכהן.** וכ"כ בבנין אריאל (בשלח דף ל"א) על המדרש חכם לב יקח מצוות זה משה' דהוי חסידות אבל מה הוא החכמה. וראיתי עפ"י מה שאמרו בזבחים (ק"א ע"ב) דמשה היה כהן מקרא משה ואהרן בכהניו (תהלים צ"ט, ו) וביקרא רבה [י"א, ו] משה רבינו שימש בכהונה גדולה מ' שנה, וקשה איך טימא בעצמות יוסף. ורק לפי שכל ישראל עסקו בביזה ולא היה מי שיעסק בעצמות **הוי כמת מצווה**, וזה היה החכמה" עת"ד. וכל"כ החיד"א ב'פני דוד' בפרשתן. ויש להקשות טובא, הלא לדעת רבי נתן (סוטה יג:) היה יוסף קבור בקברניט של מלכים. א"כ כבר נתקיימה בו קבורה ולא חשיב 'מת מצווה'.

ח. עוד י"ל **שחונטים לא מטמאים במת** ודן בזה ה'משנה למלך' (הל' אבל א.ג. ופרק יד, כא). ועיין ב'תורה תמימה' וז"ל "מבואר שגופו של יוסף היה מטמאו טומאת מת ככל המתים, וכ"מ בסוכה כ"ה ב' דנושאי ארונו נטמאו. ומבואר ס"פ ויחי שחנטו את גופו של יוסף והרי ראייה מוכרחת מכאן, שגם הגופים החונטים מטמאים, וכמה מאחרונים חקרו בזה ולא באו למסקנא ברורה [עיין במל"מ פ"ג ה"א מאבל] ופליאה גדולה שלא הביאו ראייה מיוסף, וצ"ע"ג."

ט. בעיני יעקב סוטה [אות מ"ט בד"ה מה טיבן] כתב **דעצמות יוסף לא היו מטמאין שלא מת על ידי מלאך המות**, והעיר הפרדס"י וז"ל "אבל מפסחים (ס"ז). משמע דמטמאין דאם לא כן איך יליף דטמא מת מותר במחנה לוי, ועיין עוד בסוכה (כ"ה). דטמאים ששאלו על עשיית פסח היו נושאי ארונו של יוסף. וי"ל דמטעם זה חולק ר' עקיבא שם דמישאל ואליצפן נשאו עצמות, דקאי בסברא דעצמות יוסף לא היו מטמאין. ורק בגוף הדבר דיוסף לא מת על ידי מלאך המות, צריך עיון דבבבא בתרא (י"ז). חשב ששה שלט בהם מלאך המות ולא חשב יוסף, וגם מה שכתב אם לא מת על ידי מלאך המות אינו מטמא, וכן כתב בספר כד הקמח לרבינו בחיי [ערך אבל], וקשה הא בין הששה גם כן משה, ובסנהדרין (ל"ח). דשאל מין אלקיכם כהן כי קבר למשה במה טבל והשיב דטבל בנורא, ואמאי לא השיב דמשה לא היה מטמא שמת בנשיקה, ועיין בהדרש והעיון [בשלח מאמר ק"ו]" עכ"ל. ע"ע ב'שפתי כהן' (במדבר י"א, ט) טעם הדבר שרק מת ע"י מה"מ מטמא.

י. ה'טעמא דקרא' (פרשת אמור) וה'תפארת יונתן' (הובא ב'משמרת אריאל' שם) תרצו, אף למ"ד משה רבינו כהן היה, **לענין טומאה** הוזהרו רק אהרן ובניו וזרעם שנאמר 'אמור אל הכהנים בני אהרן' לאפוקי משה.

יא. הראב"ד בתמיד (כח:) כתב וז"ל "הקשה החכם רבי שמואל החסיד ע"ה היכי ילפי ממשה ואהרן דכהנים ולווים בעי שימור, הלא משה כהן גדול הוה כדאיאת בזבחים ק"ב. וי"ל שאפילו אם משה כהן גדול היה, מ"מ לענין מראה נגעים לא היה כהן... ע"כ היקל הכתוב בשמירת משה **מפני שהוא לוי**" עת"ד. וה"ה הכא י"ל שנחשב לוי לענין טומאה ובביאור הענין עיין בטוב טעם ב'מנחת מרדכי' בפרשתן.

יב. בגופו של דבר מצוין מחלוקת **אם משה היה כהן או לוי** עיין ב'פרדס יוסף' (שם) וז"ל "בשם המחנה לוי ז"ל ראיתי, דבשמות (ב, י"ד) הלהרגי אתה אומר וברש"י בשם המפורש, ובמדרש [שמ"ו א, כ"ט] במה הרגו: ר' אביתר אומר באגרוף. ויש אומרים בגריפו של טיט. ורבנן אומרים בשם המפורש. וי"ל דר' אביתר סבירא ליה דמשה היה לוי ומותר להרגו באגרוף. ויש אומרים סבירא להו, דהיה כהן גדול, ואף דקבר עכו"ם אינו מטמא זה רק בטומאת אהל אבל במגע ומשא מטמא, ולכן הרגו בטיט דהוי כלי חרס דאין טומאה מגבו רק בתוכו. ורבנן סברו דהרגו בשם המפורש ולא היה כלל נגיעה" עכ"ל.

יג. טובי הלומדים תירצו ע"פ הרמב"ם (אבל פרק גי), **נשיא** שמת, הכל מטמאין לו **אפילו כהנים** עשאוהו כמת מצווה לכל, מפני שהכל חייבין בכבודו. וה"ה הכא, י"ל שיוסף היה מלך וכלכל אחיו ודין נשיא לו.

יד. טובי המתמידים תירצו ע"פ תוס' הרא"ש (ב"מ קיד:) שהקשה על אליהו וז"ל 'תימה איך נתמודד על בן הצרפתי, ובנזיר אמרינן דאפי' כהן אסור לקרב בשעה שהוא גוסס, **ושמא על פי הדבור היה**'. וה"ה הכא כדי שיבקע הים לפניו כשיראה ארונו של יוסף.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו (שמות יג, ט) הקשו האחרונים למבואר בזבחים (קב). שמשנה רבינו, כהן היה ולא פסקה כהונה אלא מזדעזע... ואומר 'משה ואהרן בכהניו. איך התעסק בעצמות יוסף ונטמא בטומאת מת? ויש ליישב בכמה אופנים:

א. י"ל ע"פ ה'מושב זקנים' (שם) וז"ל "קשה דמשמע מכאן שמשנה לקחם, ובפסוק אחר אומר (יהושע כ"ד ל"ב) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, א"כ משמע דישאל קברו. ועוד למה לקחם משה והלא לאחיו השביעי שישביעו לבניו, וי"ל דאע"פ שמהפסוק משמע דישאל העולם תלה המצוה במשה משום **שמשנה זרם שיקחם, ולכן תלה הדבר במשה**" עכ"ל. מבואר שמשנה זירז את בני' אבל לא נגע ונשא בעצמו.

ב. עוד עיין 'מושב זקנים' (שם) וז"ל "וא"ת ולמה היו מטמאין, וי"ל **דצדיקין אינם מטמאין במיתות**, סוף חזקת הבתים (ב"ב נ"ח א') גבי ר' בנאה" עכ"ל. וכן מצוינו בתוספות יבמות (סא.) גבי אליהו [פנחס הוא אליהו וכהן היה] וז"ל "כמו שמצינו כשהיה קובר רבי עקיבא ואמר ליה לאו ניהו מר [כהן], אמר ליה צדיקים אינם מטמאים" עת"ד. ובוודאי שיוסף **הצדיק** לא מטמא. וצ"ע מסוכה (כה:) אותם טמאים, נושאי ארונו של יוסף היו, משמע שהוא מטמא. ואף שגם עצמות שאר השבטים היו בארונו כמ"ש בעלי התוס' (שם). מ"מ גם הם צדיקים היו.

ג. י"ל ע"פ הגמ' בסוטה (יג.) שהיה ארון יוסף **צף מעצמו** "הלך משה ועמד על שפת נילוס אמר לו יוסף יוסף הגיע העת שנשבע הקדוש ברוך הוא שאני גואל אתכם... מיד צף ארונו של יוסף ואל תתמה היאך ברזל וכו' עיין שם. ובתרגום יונתן כאן מבואר ע"פ 'ויקח משה' דקאי רק על הוצאתו מן הנילוס וז"ל "ואסק משה ית ארונו דגרמי יוסף **בגויה מן נילוס** והוה מדבר **עמיה**". ואח"כ הולכו עמו במחיצתו, אך לא נגע בו [דוק הלשון בגויה, ועמיה]. וצ"ע לשון המדרש ב'הדר זקנים' "כרך משה עצמות יוסף בעור של גדי וכתב עליו שם המפורש" משמע שנגע ונשא עצמותיו ממש. וכן יש להעיר מהנפסק ביורה דעה (סימן ת"ג ס"י) המוליך עצמות ממקום למקום, אסור ליתנם בשק ולהניחם על חמור ולרכוב עליו. מפני שנהוג בהם מנהג בזיון, אלא **יחזיקם אצלו ממש**" ובוודאי נגע בהם.

ד. עוד י"ל לפי מש"כ הראשונים שהיה **ארונו של יוסף הולך מעצמו בכל הדרך** וז"ל התוס' שאנץ (סוטה שם) וז"ל "במדרש יש ששמו עצמות יוסף בתוך עור של **כבש ונכנסה רוח חיים באותו עור** והיינו דכתיב רועה ישראל האזינה נוהג **כצאן יוסף**". ובשטמ"ק שם כ"כ מתוס' הרא"ש. וכ"ה בבעלי התוס' עה"ת "יש במדרש שהארון עם עצמות יוסף **הולך בעצמו** עם ארון הקדש שלוחות מנוחות בו. ואמרו העולם מה טיבו של חי יותר משל ארון המת זה הולך בעצמו וזה הולך בעצמו. וישאל אומרים קיים זה מה שכתוב בזה. ולכן הולך בעצמו". ובשפתי כהן (שם) הוסיף "והיה ארונו של יוסף **מהלך מאליו**, לפי שהיה של מתכת וכבד להוליכו, וכדי שלא להטריחם היה הולך מאליו... וז"ש 'העליתם את עצמותי מזה' לא אמר אתכם, וכוונתו לומר להם שאינו מטריחם שיעלוהו לארץ ישראל אלא מזה ממצרים לבד ואחר כך הוא ילך מאליו" עכ"ל. [מסוף דבריו משמע שבתחילה כן הוצרכו להתעסק עמו ודו"ק. והיה אפשר ליישב בזה סוגיא דטמאי מת שהוצרכו לפסח שני למ"ד נושאי ארונו של יוסף היו. אך זה אינו, שזה היה אחר שכבר יצאו]. אך יש להעיר עפ"מ"כ הרוקח (סדר הלל עמ' תר"ד, הביאו ב'אוצר פלאות') וז"ל "כשלקח משה עצמות יוסף... **שכחם** מחמת טרדת הדרך ונעשו כצאן והיה הולך מאליו". משמע שרק אחר זמן נעשה נס זה, אבל בתחילה התעסק עמו ממש. ושפיר ל"פ סוגיא דסוכה.

ה. עוד י"ל עפ"מ"כ 'צרו המור' (שם) "לפי שידע משה כי **בזכות יוסף עברו הים**, כאמרם הים ראה ויננס (תהלים קיד, ג). מה ראה, ארונו של יוסף ראה. וינס, בזכות (בראשית לט, יב) וינס ויצא החוצה. שאמרו **שהיה נס להפיל עצמו לנילוס**. ולכן אחר שראה משה שהיו הולכים דרך ים סוף, אמר ראוי ליקח עצמות יוסף עמי לעבור הים". וכן במלבי"ם (שם) "לדברי חז"ל שהים נבקע בזכות יוסף, פי' שמפני שהסב אותם לים סוף הוכרח לקחת עצמות יוסף עמו, שבזכותו יקדע הים לפניו" עכ"ל. לפ"ז חשיב **כפיקוח נפש** וכיון שאף אחד לא התעסק עמו, הותר למשה לקחתו להציל נפשם בים. ויתרה מכך כתב תוספות בב"מ (קיד:) גבי אליהו הנביא וז"ל "אמר ליה לאו כהן אתה - תימה לר"י היאך החיה בנה של האלמנה וכהן היה... ויש לומר שהיה ברור לו שיחיהו לכן היה **מותר משום פיקוח נפש**" ואם בשביל יחיד התירו, ק"ו לכל ישראל שיבקע הים וינצלו. ו. ע"פ מש"כ תוספות הנזכר (ב"מ קיד:) "תימה לר"י היאך החיה בנה של האלמנה וכהן היה... ויש לומר שהיה ברור לו שיחיהו, לכן היה מותר משום פיקוח נפש" עכ"ל.

כתב בעה"ט "לאיתנו - אותיות לתנאו, שהתנה הקב"ה עם הים במעשה בראשית שיבקע לפני ישראל". הק' הגר"א היכן נרמז הדבר במעשה בראשית. באותה עת נכנס תלמידו הגר"ח וולוז'ין ועמו בנו איצ'לה והשיב על אתר, נאמר בפסוק "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה" (בראשית א, ט) ולכאורה יש יתור לשון, מאחר ויקוו המים למקום אחד, ברור שתראה היבשה בשאר המקומות. אלא מלמד שצוה ה' "יקוו המים אל מקום אחד" ובאותו מקום שיקוו המים 'תראה היבשה' - וזאת בשעה שיצאו ישראל ממצרים לקבל התורה. עמד הגר"א ונשקו על מצחו.

מקבץ תשובות מהקוראים שליט"א

א. איך לא מתו דתן ואבירים במכת חושך, הלא היו רשעים?

א. הגאון רבי ישראל א. תירץ ע"פ נדרים (סד): "תניא ארבעה חשובין כמת: עני, מצורע, סומא ומי שאין לו בנים. עני - דכתיב כי מתו כל האנשים" וזה אמור לגבי דתן ואבירים לפני מכת חושך. ע"פ ר"ן נדרים (ז: ד"ה שנאמר). ב. הגאון ר' חיים א. שליט"א תירץ, שהרשעים שלא רצו לצאת מתו, אבל דתן ואבירים נשארו במצרים ובאו רק בהנהגת משה, לכן יצאו. ויל"ע מהמדרש שדתן ואבירים נשארו במצרים ובאו רק אח"כ לים סוף. ודו"ק. ג. הגרמ"י שליט"א תירץ ע"פ האחרונים בטעם הדבר שאין עונשין מן הדין מכיון שיתכן ואין העונש הקל מהני לחמור. וה"ה הכא, כיון שהיו רשעים גדולים לא סגי שימותו בחושך, אלא לעין כל בעדת קרח כשיבלעו האדמה. ד. הגאון ר' יוסף חיים א. שליט"א תירץ, שכיון שהיו דתן ואבירים חשובים וקרובים למלכות, לא מהני שימותו בחושך להסתיר מיתנתם, שיודע הדבר מיד בהיעלמותם. ה. הרה"ג ר"כ שליט"א הראה לקובץ 'עיון הפרשה' [בא תשפ"ד] ושם "לא תרוצים. ו. הראוני למהר"ל, שהיו מהשוטרים שסבלו עבור אחיהם ועמדה להם זכות זו.

ב. מהיכן היתה ביזת הים, אחר שרוקנו את מצרים?

א. החמדת של ורבים תירצו, שביזת מצרים היתה איש מאת רעהו' אבל כלי הצבא והמלכות לא לקחו. ב. הרה"ג ר' יונתן ל. שליט"א הראה למשכיל לדוד' (שמות טו, ב) שביזת מצרים היתה מההמון וביזת הים היתה מאוצרו של מלך כדאיתא במדרש 'עמד פרעה וקישט אותן סוסים'. ג. עוד תירץ, שביזת מצרים היתה ממטרפולין אחד שנקרא 'מצרים' אבל ביזת הים היתה משאר ערי מצרים ודייק הלשון 'וינצלו את מצרים' ולא את ארץ מצרים'. ד. עוד ר"ל ע"פ השפתי כהן' שלא נחלוק ר"א ור"ל, רק אחד דיבר על ביזת מצרים ואחד דיבר על ביזת הים. ורק אחר ביזת הים התרוקנה מצרים לגמרי. ה. הגה"צ רבי חיים ר. שליט"א הראה לאוה"ח (שמות ג, ז), שלא רוקנו את מצרים מגשמי, אלא מניצוצות הקדושה שבה וז"ל "שנשלמו בירורי ניצוצי הקדושה... וכאומרם ז"ל (פסחים ק"ט): בפסוק וינצלו את מצרים". וכן ב'בן יהוידע' שם בברכות. כע"ז בחת"ס 'בתורת משה' (שמות יג, ט) "בכלל 'ילקט יוסף את כל הכסף' שליקט כל ניצוצות הקדושות וכשיצאו ישראל ממצרים הוציאו אותם עמהם וזה יצאו כל צבאות ד' מארץ מצרים'. ו. הגרמ"א שליט"א תירץ שביזת מצרים היתה כלי כסף וזהב ושמות כלשון הפסוק ואילו ביזת הים היתה 'תכשיטים' ואבנים טובות' כלשון המדרש. ז. הגאון ר' ישראל שליט"א דייק לשון המדרש כנפי יונה זו ביזת מצרים ואברותיה זו ביזת הים - משמע שביזת מצרים היתה רק החיפוי והכנפים ולא עצם הממון והעושר שזה לקחו בביזת הים. ולדבריהם ע"פ דא"כ לא רוקנו את מצרים כלל. ח. הגאון רע"ט שליט"א תירץ ע"פ המבואר במדרש שביזת הים היתה מבתי תשוראות שלהם שזה עבודה זרה. ולכן בתחילה כשיצאו ממצרים היה 'אסור בהנאה' ולא יכלו לקחת, אבל עתה שבאו לים וטבעו המצריים ועשו תשובה נתבטלה העבודה זרה שלהם ומותר בהנאה כמ"ש הרמב"ן (בראשית לא, ד) וז"ל "כי בני יעקב לא לקחו עבודה זרה ומשמשיה משכם עד שנתבטלה והותרה להם, שהעכו"ם מוטל ע"ז בעל כרחו". ט. וה'חמדת שי' הוסיף ע"פ הגמ' ע"ז (מב). שנתבטלה הע"ז שלהם ע"י 'מטיל לים'. ושפיר מותר בהנאה, לכן נקרא 'ביזת הים' כי הים התיר. והעיר הגאון ריש"א שליט"א ממכילתא פר' בא ז"ל "וינצלו את מצרים מלמד שעבודה זרה שלהם נתכת ובטלה וחזרה לתחלתה" וא"כ כבר אז הותר. י. לכן תירץ הגאון ר' ישראל א. שליט"א ע"פ המדרש (אסתר רב ג, יד) שבים נדונו ערומים ודריש לשון 'נערמו'. נמצא שביזת מצרים לקחו הכל חוץ ממה שעל גופם, אבל בביזת הים לקחו כל בגדיהם ותכשיטיהם שעל גופם.

א. ויקח משה את עצמות יוסף (שמות יג, יט)

עין רש"י סנהדרין (קג): "כשכתב משה את השם והשליכו על נילוס להעלות ארונו של יוסף". וצ"ע איך הותר למחוק השם ע"י המים בשביל זה? ובסוכה (גג): הסתפק דוד בזה. וההיתר שם שאני, שלא יחרב העולם.

ב. ויבאו בני' בתוך הים... וינער ה' את מצרים בתוך הים (שמות יד, כז)

לכאו' עברו ישראל ואח"כ טבעו המצריים. וצ"ב בנוסח שחרית "זודים טבעת. וידידים עברו ים" - קודם טבעו ואח"כ עברו. ואילו בערבית "המעביר בניו בין גזרי ים סוף. ואת רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע" אתמהא?!

[אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור לברורי, בטל' 0533157838 או במייל m0533157838@gmail.com].

"ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלהים בידך... והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק" (שמות יז, ט) מלחמת עמלק - היא הראשונה מאז יצאו ישראל ממצרים להיות לעם סגולה וכמ"ש 'ראשית גוים עמלק' שהיה הראשון להילחם בישראל. ומסתבר, שממנה יש ללמוד לכל אלו 'שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו'. מה סיבת ביאתם למלחמה ומה הדרך לנצחם!

'ויבא עמלק' מהיכן בא? פירש התרגום יונתן "ואתא עמלק מארע דרומא". למה וילחם עם ישראל ברפידים - פרשו חז"ל בסנהדרין (קו). "מאי לשון רפידים... רבי יהושע אומר שרפיו עצמן מדברי תורה". ובבעה"ט "ברפידים - ברף ידים שרפו ידיהם מן המצות". ו'בצרו המור' כתב "ברפידים, רפה ידים (סנהדרין קו). שהיו ישראל רפים באמונתם". סיבת המלחמה - 'בין אדם למקום' רפיון בלימוד תורה, רפיון בקיום המצוות ורפיון באמונה. ועדיין היה הקב"ה מאריך אף, אבל כתב ה'כלי יקר' וז"ל "כך עמלק כל זמן שהיו ישראל שלמים עם ה', והיה גם שלום ביניהם אז לא יכול להם כלל, וכאשר ראה אותם במסה ומריבה על ריב בני ישראל. שהיה מריבה ביניהם, כי כל החניות שקודם מ"ת כולם היו בתרעומות ובמחלוקות... אז מצא לו עמלק פתח פתוח ומקור נפתח לחטאת" עכת"ד. רפיון גם 'בין אדם לחבירו' ואז נתמלאה סאתם. וכמו שמסיים שם "ואולי רמז ברפיון ידים, שרפו ידיהם מן התורה שנתנה מיד ליד. ומן התפלה, שעל ידי נשיאות כפים. ומן מדת גמילות חסדים, דבר הניתן מיד ליד".

ויש לדייק בדברי חז"ל הקדושים שלא היה 'ביטול תורה ומצוות' אלא 'רפו ידים' רפיון גרידא. זה כבר סיבה מספקת למלחמה כמו שהסביר ה'כלי יקר' וז"ל "עמלק דומה לזבוב. ביאור המשל וסברתו הוא, שזבוב כח פיו חלוש לעשות נקב בבשר השלם, אך במקום שהזבוב מוצא איזו מורסא או שחין אשר שם פתח פתוח קצת לבשר, שם ירבו וירחיב הפרצה. כך עמלק אין לו כח להזדווג אצל הצדיק השלם בכל מעשיו ולא פתח לו כלל פתח לחטאת, אך הבא לטמא ועושה פתחים לו, שם ירבו להרחיב הפרצה עד עלות חמס גבר לאין מרפא" עכ"ל הזהב.

עוד כתב ה'אור החיים' (שם) וז"ל "להיות שנתעצלו בתורה שנמשלה (תענית ז) למים ולאש דכתיב (ידימה כג טט) הלא כה דברי כאש, ולא נתעסקו במלחמתה של תורה, לזה הענישים בצמאון, כנגד בחינת המים, ובאש, המלחמה של עמלק" עכ"ל. היה חסר ב'מלחמתה של תורה' בריחא דאורייתא. וזה המכוון בדרשת חז"ל "הקל קול יעקב" אם נהיה קל וחלש קול יעקב בבית מדרש, אז הידים יד עשוי שולטות. ובמלחמה כו, הכישלון מובטח כמ"ש ה'כלי יקר' וז"ל "כי אין להם הצלה על צד הנס, שהיה סר ה' מעליהם. וגם אין להם הצלה טבעית שאיש את רעהו יעזורו, שהרי חלק לבם זה מזה" עכ"ל.

הדרך היחידה 'בחר לנו אנשים' וכמ"ש רבי אברהם בן הרמב"ם וז"ל "היינו בעלי אמונה חזקה כדי שינצחו בזכותה במלחמה. מחר אנכי נצב - הטעם אתם תלחמו במערכה ואני אעזור לכם בכוננת הלב והפניה לבקש רחמים מאתו יתעלה. רק תורה מצוות ומע"ט יעזרו להנצל וכמ"ש ה'כלי יקר' וז"ל "על כן במלחמה זו רצה משה שיהיו ידיו אמונה ע"י שיזכור להם זכות ג' עמודים אלו, ולפיכך היה משה עומד באמצע וזכות קבלת התורה בידו, ואהרן וחור תמכו בידיו מזה ומזה כי אהרן זכות העבודה בידו, וחור בנה של מרים זכות גמילות חסדים בידו" עכ"ל. וה' יזכנו אמן.

זכות הפצת העלון וזיכוי הרבים לעילוי נשמת
יוסף בן טובה ז"ל בנימין בן זיוה ז"ל
זיוה בת לאה ז"ל שמעון בן שרה ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה

שהשמחה במעונם
ברכת מזל טוב ובנין עדי עד לתורם הנכבד
ה"ה ר' ישראל שמחון נ"ו לרגל נישואיו
בורא עולם בקניין ישרים זה הבניין, אמן.